

ACCOUNTING AND AUDITING

DOI: 10.46340/eujem.2021.7.2.6

Yuliia Demska

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6017-1555>

Lviv Polytechnic National University, Ukraine

PECULIARITIES OF FORMATION OF ACCOUNTING POLICY REGARDING RESERVES OF CAPITAL OF ENTERPRISES

Юлія Демська

Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РЕЗЕРВІВ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

The accounting policy of the enterprise is one of the elements of legal regulation of accounting in the enterprise in general and capital reserves in particular. The ability of an enterprise to respond to the impact of unforeseen events on its operations depends on the key provisions of the accounting policy for capital reserves. The purpose of the study is to outline the main aspects of the accounting policy for capital reserves (reserve for doubtful debts and security for future expenses and payments), taking into account national and international accounting standards. The article systematizes the theoretical foundations of accounting policy for capital reserves in order to further reflect them in the system of accounting and financial reporting. The international accounting standards and national provisions of standards are analyzed by comparing approaches to the recognition, evaluation and reflection in accounting of information about capital reserves. The methods of theoretical generalization, grouping, comparison and analysis, as well as the method of induction and deduction are used in the research of the peculiarities of the formation of the accounting policy of capital reserves. The result of the study is to outline the provisions of accounting policy and its features regarding to capital reserves, especially the types of capital reserves and methods of their calculation and so on. The company's accounting policy for capital reserves should include a description of specific methods and ways of reflecting information about reserves in the financial statements, taking into account the alternatives that are specified in national and international accounting standards. Thus, we believe that in the context of Ukraine's integration into the international economic space, the formation of accounting policy is becoming increasingly important, as the international accounting system provides for a significant impact of accounting policy of the business entity to form optimal approaches to accounting at the enterprise.

Keywords: accounting policy, capital reserves, providing, doubtful debt reserve, financial statements.

Постановка проблеми. Трансформація системи бухгалтерського обліку підприємств відповідно до міжнародних стандартів забезпечує суб'єктам господарювання більше самостійності в організації бухгалтерського обліку та виборі методики його ведення. Серед наявних методик бухгалтерського обліку підприємство може обрати альтернативні варіанти, які будуть найбільш оптимальними для його діяльності, враховуватимуть її особливості та забезпечуватимуть інформаційні потреби менеджерів. Обрані методи ведення обліку за кожним його об'єктом зазначають у обліковій політиці підприємства. Зокрема, підлягає розкриттю і методика бухгалтерського обліку резервів капіталу (резерву сумнівних боргів, забезпечень майбутніх витрат та платежів тощо). Оскільки методика відображення в обліку операцій з резервами на державному рівні детально не регламентована, підприємство шляхом формування облікової політики самостійно може

розробляти відповідні способи обліку цих операцій, їх документального підтвердження та відображення у фінансовій звітності, враховуючи при цьому норми діючого законодавства. Наявність у фінансовій звітності підприємств інформації про резерви капіталу важлива для інвесторів, кредиторів, акціонерів, адже свідчить про можливість підприємства мінімізувати вплив непередбачуваних подій на його діяльність та адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та прикладні засади облікової політики підприємства розкриті у працях багатьох українських науковців, серед яких: Т.В. Барановська, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.Г. Загородній, Г.Г. Кірейцев, Я. Д. Крупка, С.Ф. Легенчук, В.Г. Лінник, П.Я. Папковська, О.М. Петрук, М.С. Пушкар, В.М. Савченко, В.В. Сопко, П.Я. Хомин, В.Г. Швець, І.Й. Яремко та інші. Особливості облікової політики щодо резервів капіталу досліджували такі українські науковці, як: Ю.А. Верига, С.М. Дячек, М.О. Козлова, М.М. Орищенко, І.В. Шепель. Проте, дискусійність положень облікової політики щодо резервів капіталу, систематичні кризові явища в економіці обумовлюють доцільність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідити особливості формування облікової політики щодо резервів капіталу підприємств з урахуванням Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку України та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні бухгалтерський облік регламентують Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (надалі – НП(С)БО). Розвиток та розширення міжнародних економічних зв'язків українських підприємств з чужоземними партнерами обумовлює нові вимоги до ведення бухгалтерського обліку шляхом його трансформації відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності (надалі – МСФЗ). Основоположним документом, який визначає методологію обліку, розкрити у МСФЗ, є Концептуальна основа фінансової звітності. Концептуальна основа не є стандартом бухгалтерського обліку, але відображає основні принципи та базові положення, на яких побудована цілісна бухгалтерська методологія. Таким чином, облікова політика підприємства є важливим інструментом, завдяки якому існує можливість оптимального поєднання імперативного регулювання і власної ініціативи менеджменту щодо організації та ведення бухгалтерського обліку. При розробці та затвердженні облікової політики необхідно керуватися існуючими імперативами (стандартами та тлумаченнями), а у випадку їх відсутності – Концептуальною основою фінансової звітності та професійними судженнями (рис.1.)

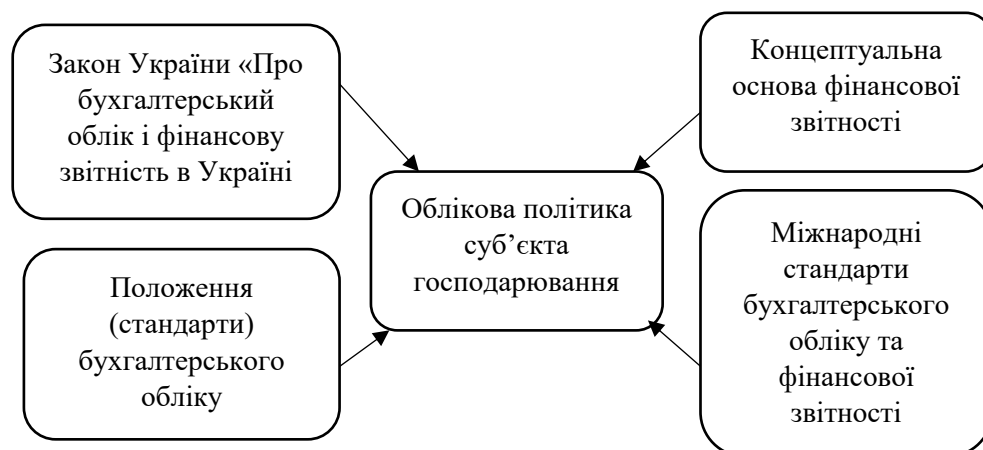

Рис. 1. Нормативно-правове регулювання облікової політики підприємств

Джерело: розроблено автором

Облікова політика підприємства щодо резервів капіталу має відображати види резервів, які створює підприємство, їхнє призначення, методи оцінювання, перелік документів, якими оформляють операції з резервами, перелік рахунків бухгалтерського обліку, на яких відображають

створені підприємством резерви тощо. При визначенні переліку видів резервів, які підприємству доцільно формувати, враховують такі чинники, як: організаційно-правова форма та розмір підприємства, вид економічної діяльності та обсяги виробництва, загальний фінансовий стан підприємства тощо. Козлова М.О. при складанні облікової політики в частині резервів і фондів пропонує враховувати: 1) види, джерела, обсяг резервів і фондів, що формуються; 2) перелік регламентних документів для формування та використання; 3) основні види операцій щодо динаміки резервів і фондів; 4) специфіка формування та використання коштів окремих видів резервів чи фондів за звітний період; 4) перелік відповідальних осіб за здійснення резервування; 5) перелік осіб, які мають повноваження приймати рішення щодо формування певного резерву чи фонду; 6) порядок проведення інвентаризації резервів чи фондів і дії бухгалтерів за її результатами; 7) процедури поточного внутрішньогосподарського контролю за формуванням і використанням коштів резервів чи фондів; 8) склад та зміст внутрішньої звітності щодо резервів чи фондів¹.

В теперішніх умовах господарювання українські підприємства мають можливість скласти фінансову звітність, керуючись нормами міжнародних стандартів, або Н(П)СБО. Якщо підприємство складає фінансову звітність за міжнародними стандартами, то формування та використання окремих видів резервів (зокрема забезпечень) на підприємстві регламентує МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». Згідно з положеннями цього стандарту створення забезпечень під майбутні затрати є обов'язковим для підприємств, які застосовують МСФЗ. В обліковій політиці підприємства відображають перелік створених ним забезпечень та порядок їхнього оцінювання. За деякими видами забезпечень МСБО 37 передбачає декілька альтернативних методик визнання та оцінювання, за іншими підприємству доведеться встановлювати їх самостійно.

Порядок формування і списання резерву сумнівних боргів, регламентований П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», базується на класифікації дебіторської заборгованості на звичайну, сумнівну і безнадійну. Методика створення та обліку резерву сумнівних боргів з наочними прикладами детально розкрита у цьому стандарті. На відміну від національних стандартів бухгалтерського обліку МСФЗ не містять окремого стандарту, який би регламентував порядок обліку дебіторської заборгованості та алгоритм формування резерву сумнівних боргів. Порядок обліку такої заборгованості розкритий у різних стандартах, а саме: МСБО 1 «Подання фінансової звітності» – подання дебіторської заборгованості у фінансовій звітності; МСБО 16 «Основні засоби» – визнання короткотермінової дебіторської заборгованості без оголошеної ставки відсотка, дисконтування майбутніх грошових надходжень і застосування ефективної ставки відсотка при оцінюванні довготермінової торговельної дебіторської заборгованості; МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання й оцінка», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» – визнання й облік дебіторської заборгованості як фінансового інструменту і припинення її визнання активом; МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» – вимоги до розкриття у звітності інформації про дебіторську заборгованість². Оскільки сума резерву сумнівних боргів безпосередньо залежить від обсягу дебіторської заборгованості підприємства, то доцільно проаналізувати основні підходи та відмінності між національними та міжнародними стандартами щодо визнання та оцінювання дебіторської заборгованості і формування резерву сумнівних боргів (табл. 1.)

Отже, при формуванні облікової політики щодо резерву сумнівних боргів підприємствам потрібно врахувати такі параметри, як: галузева приналежність та вид економічної діяльності підприємства; порядок визнання та оцінювання дебіторської заборгованості; класифікацію дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги, порядок визнання заборгованості сумнівною; період та метод нарахування резерву сумнівних боргів; визнання заборгованості безнадійною; порядок списання безнадійної заборгованості; порядок та терміни проведення інвентаризації дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів.

¹ Козлова, М. О. (2006). Облік і контроль процесу резервування (на прикладі діяльності великих промислових підприємств України): автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Київ: Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 12.
<<http://base.dnsgb.com.ua/files/ard/2006/06kmoppu.pdf>> (2021, лютий, 01).

² Лісіца, Т. (2014). Дебіторська заборгованість: порівняння обліку за МСБО (МСФЗ) та П(С)БО. Утека <<https://uteka.ua/ua/publication/Debitorskaya-zadolzhennost-sravnenie-ucheta-po-MSBU-MSFO-i-PSBU>> (2021, січень, 03).

Відмінності у національних та міжнародних підходах до оцінки і визнання дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів

	Визнання дебіторської заборгованості	Оцінка дебіторської заборгованості	Припинення визнання дебіторської заборгованості	Визначення резерву сумнівних боргів
Вимоги за національними П(С)БО	Визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і може бути достовірно визначена її сума одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг	При відображенні у балансі дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги оцінюється за первісною вартістю, а на дату балансу – за чистою реалізаційною вартістю. Чиста реалізаційна вартість – це первісна вартість заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів	Дебіторську заборгованість, по якій пройшов термін позовної давності списують за рішенням керівника підприємства за рахунок резерву сумнівних боргів або на фінансові результати господарської діяльності	Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів: – застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; – застосування коефіцієнта сумнівності. За першим методом величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів. За другим – величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок
Вимоги за МСБО та МСФЗ	Визнавати дебіторську заборгованість у балансі, коли воно стає стороною контрактних зобов'язань і внаслідок цього має юридичне право отримувати грошові або інші цінності	Під час первісного визнання фінансового активу слід оцінювати їх за собівартістю, яка є справедливою вартістю компенсації, наданої або отриманої за них. Після первісного визнання дебіторську заборгованість визнають за амортизованою собівартістю із застосуванням методу визначення за ефективною ставкою відсотка. Амортизована собівартість фінансового активу – це сума, за якою фінансовий актив оцінювали при первісному визнанні за вирахуванням будь-якого часткового списання (прямо або із застосуванням рахунку резервів) на зменшення корисності	Припинення визнання фінансового активу або частини фінансового активу відбувається тоді, коли організація втрачає контроль над правами за контрактом (договором) (коли вказані права реалізуються, припиняється їх дія або організація відмовляється від своїх прав або передає їх третій стороні)	1.Визначення вірогідності стягнення заборгованості по кожному дебіторові і нарахування резерву лише по тим дебіторам, стягнення заборгованості з яких є сумнівним. 2.Нарахування резерву в процентному відношенні від виручки за період. 3.Розподіл дебіторської заборгованості на кілька груп залежно від періодів відстрочки і нарахування резерву в процентному відношенні, визначеному для кожної групи

Джерело: узагальнено на основі джерел¹.

¹ Лісіца, Т. (2014). Дебіторська заборгованість: порівняння обліку за МСБО (МСФЗ) та П(С)БО. *Утека* <<https://uteka.ua/ua/publication/Debitorskaya-zadolzhennost-sravnenie-ucheta-po-MSBU-MSFO-i-PSBU>> (2021, січень, 03); Гайдучок, Т. С., Цегельник, Н. І. (2012). Основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній системі. *Економічні науки: Облік і фінанси*, 9 (1), 190-199.

Визнання сумнівної дебіторської заборгованості згідно з МСБО 39 відбувається в таких випадках: значні фінансові труднощі емітента; фактичний розрив контракту; надання позикодавцем боржникові пільгової позики, яку позикодавець не розглядав би за інших умов; висока імовірність банкрутства або іншої фінансової реорганізації підприємства; визнання збитку від зменшення корисності цього активу в попередньому звітному періоді; зникнення фінансового ринку для цього фінансового активу внаслідок фінансових труднощів. Двома найбільш поширеними методами обліку безнадійної заборгованості в більшості країн є метод прямого списання і метод нарахування резерву¹.

При формуванні облікової політики підприємств щодо забезпечень та резервів майбутніх витрат і платежів, необхідно враховувати норми П(С)БО 11 «Зобов'язання» та МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи», згідно з якими забезпечення – це теперішнє зобов'язання, яке є результатом минулих подій з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу. В обліковій політиці підприємства потрібно встановити перелік створюваних ним забезпечень і визначити порядок їхнього оцінювання з урахуванням необхідності та доцільності їх створення. Крім того, облікова політика підприємства має передбачати за яких умов під зобов'язання потрібно створювати забезпечення. Згідно з П(С)БО 11 підприємства можуть створювати забезпечення для відшкодування майбутніх витрат на: виплату відпусток працівникам; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію; виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо. Сума, визнана як забезпечення, повинна відображати найкращу розрахункову оцінку затрат, необхідних на кінець звітного періоду для погашення наявного зобов'язання. У документі про облікову політику потрібно зазначити в якому порядку створюються забезпечення на виплату відпусток. Найкраща оцінка затрат – це сума, яку підприємство обґрунтовано сплатило би для погашення зобов'язання або передало би його третій особі². Така оцінка визначається на підставі судження керівників підприємства з урахуванням попереднього досвіду подібних операцій; висновків незалежних експертів, додаткових фактів, які є наслідком подій після дати балансу. Види забезпечень, порядок їхнього визнання й оцінювання в бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 11 наведено у табл.2.

Для надання обліковій політиці юридичної сили її оформлюють та затверджують відповідним розпорядчим документом по підприємству. У своїх дослідженнях Орищенко М.М. та Верига Ю.В. пропонують підприємствам розробляти внутрішні документи й інструкції, які регулюватимуть порядок створення, використання та відображення резервів капіталу в обліку і внутрішній звітності. До таких документів вони відносять:

- 1) положення про сектор обліку резервів капіталу;
- 2) наказ про облікову політику підприємства, в якому окремим підрозділом виокремлено операції, пов'язані з резервами капіталу;
- 3) інструкції з розрахунку окремих видів резервів капіталу;
- 4) положення у вигляді методик прогнозування та планування створення резервів капіталу, їх аналізу та контролю³.

<http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9%281%29__29> (2021, січень, 03); Касапова, І. С. (2018). Порівняльна характеристика обліку дебіторської заборгованості згідно П(С)БО та МСФЗ. *Молодий вчений*, 5 (1), 288-291.

¹ Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39). *Фінансові інструменти: визнання та оцінка*, 2012 (Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text> (2021, січень, 03).

² Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 (МСБО 37) «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи», 2012 (Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_051> (2021, січень, 03); *Наказ про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», 2000* (Міністерство Фінансів України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>> (2021, січень, 03).

³ Верига, Ю. А., Орищенко, М. М. (2011). *Резервування капіталу: облік, аудит та звітність*. Полтава: РВВ ПУЕТ, 66.

**Види забезпечень, порядок їхнього визнання й оцінювання
в бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 11**

Види забезпечень згідно П(С)БО 11	Мета створення	Методика розрахунку
Забезпечення на виплату відпусток	для оплати відпусток працівників підприємства	Величину резерву визначають як добуток загальної кількості фактично нарахованої в поточному місяці зарплати та коефіцієнта, розрахованого як відношення річного планового обсягу на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці з урахуванням відповідної суми відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
Додаткове пенсійне забезпечення	для відшкодування майбутніх витрат на виплату пільгових пенсій, що будуть призначені у наступних роках працівникам підприємства до досягнення ними пенсійного віку	Згідно з методом прогнозованої умовної одиниці кожен період роботи розглядається як підстава для отримання права на додаткову умовну одиницю виплати. Тобто забезпечення визнається тільки в частині, «зароблений» співробітником. Крім того, враховуючи довготерміновість такого зобов'язання, його сума визначається за теперішньою вартістю.
Забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань	створюються для виконання підприємством гарантійних зобов'язань за реалізовану продукцію або товари.	Методику розрахунку гарантійних зобов'язань підприємство розробляє самостійно. Найчастіше величину гарантійного забезпечення встановлюють у відсотках до доходу від реалізації готової продукції (товарів). При цьому відсоток резервування обчислюють на підставі даних про фактичні гарантійні витрати, понесені в попередніх звітних періодах.
Забезпечення на реструктуризацію	для уникнення істотного впливу подій на характер і спрямованість діяльності підприємств у разі продажу або припинення будь-якого напрямку діяльності; закриття підрозділів у будь-якій країні чи регіоні або перенесення господарської діяльності з однієї країни або регіону до інших; зміни в структурі управління, тощо	Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію створюється у разі наявності затвердженого керівництвом підприємства плану реструктуризації з конкретними заходами, термінами їхнього виконання та сумою витрат, які будуть понесені до і після реалізації цього плану. Величина забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію визначається як сума прямих витрат, не пов'язаних із поточною діяльністю підприємства. Розподіл забезпечення підприємство може проводити рівними частинами упродовж року.
Забезпечення на виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами	для покриття витрат на збиткові контракти, які укладає підприємство, чи сум компенсацій і штрафів, які виникають через невиконання контракту	Витрати на виконання цих контрактів визнають в сумі неминучих затрат, пов'язаних з їх виконанням. Таку суму визначають за найменшою із двох величин: величиною витрат на виконання контракту або неустойки (штрафів, пені) за невиконання його умов. Витрати на виконання обтяжливого контракту оцінюють як різницю між витратами на його виконання та доходами (втратами) від виконання іншого контракту, укладеного з метою мінімізації втрат від виконання обтяжливого контракту.

Джерело: сформовано автором на основі¹

¹ Наказ про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», 2000 (Міністерство Фінансів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>> (2021, січень, 03).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для кожного підприємства, залежно від його галузевої специфіки, перелік резервів капіталу матиме свої характерні особливості. Зважаючи на законодавчі норми та підходи до формування облікової політики, до основних положень щодо резервів капіталу, які доцільно зазначити в наказі про облікову політику підприємства, можна віднести:

- перелік та порядок формування резервів;
- мета та цільове використання (призначення) резервів капіталу;
- методику оцінювання (розрахунку оптимальної величини) резервів капіталу;
- рахунки синтетичного й аналітичного обліку, на яких відображають операції, пов'язані з резервами капіталу;
- порядок документального оформлення операцій з резервами капіталу;
- порядок та терміни проведення інвентаризації резервів капіталу тощо.

Обґрунтоване формування облікової політики щодо резервів капіталу є невід'ємною складовою ефективного управління капіталом підприємства та його ризик-менеджменту.

References:

1. Kozlova, MO (2006). *Oblik i kontrol protsesu rezervuvannya (na prykladi diyalnosti velykykh promyslovykh pidpryyemstv Ukrainy)* [Accounting and control of the reservation process (on the example of large industrial enterprises of Ukraine)]: *avtorefat dysertatsiyi na zdotuttya naukovoho stupenya kandydata ekonomichnykh nauk* [dissertation abstract for the degree of candidate of economic sciences]. Kyiv: State Academy of Statistics, Accounting and Auditing of the State Statistics Committee of Ukraine <<http://base.dnsgb.com.ua/files/ard/2006/06kmoppu.pdf>> (2021, February, 01). [in Ukrainian].
2. Lisitsa, T. (2014). *Debitorska zaborhovanist: porivnyannya obliku za MSBO (MSFZ) ta P(S)BO*. [Accounts receivable: comparison of accounting under IAS (IFRS) and UAS]. *Uteka* [Leakage] <<https://uteka.ua/ua/publication/Debitorskaya-zadolzhennost-sravnienie-ucheta-po-MSBU-MSFO-i-PSBU>> (2021, January, 03). [in Ukrainian].
3. Hayduchok, T. S., Tsehelnik, N. I. (2012). *Osnovy bukhhalterskoho obliku debitorskoyi zaborhovanosti u vitchyznyaniy ta zarubizhniy systemi* [Fundamentals of accounting for receivables in the domestic and foreign systems]. *Ekonomichni nauky: Oblik i finansy* [Economics: Accounting and Finance], 9 (1), 190-199. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9%281%29__29> (2021, January, 03). [in Ukrainian].
4. Kasapova, I. S. (2018). *Porivnyalna kharakterystyka obliku debitorskoyi zaborhovanosti z hidno P(S)BO ta MSFZ* [Comparative characteristics of accounting for receivables in accordance with UAS and IFRS]. *Molodyy vchenyy* [Young Scientist], 5 (1), 288-291. [in Ukrainian].
5. *Mizhnarodnyy standart bukhhalterskoho obliku 39 (MSBO 39). Finansovi instrumenty: vyznannya ta otsinka, 2012* (Rada z Mizhnarodnykh standartiv bukhhalterskoho obliku) [International Accounting Standard 39 (IAS 39). Financial Instruments: Recognition and Measurement, 2012 (International Accounting Standards Board)]. *Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text> (2021, January, 03). [in Ukrainian].
6. *Mizhnarodnyy standart bukhhalterskoho obliku 37 (MSBO 37) «Zabezpechennya, umovni zobov'yazannya ta umovni aktyvy, 2012* (Rada z Mizhnarodnykh standartiv bukhhalterskoho obliku) [International Accounting Standard 37 (IAS 37), Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets, 2012 (International Accounting Standards Board)]. *Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_051> (2021, January, 03). [in Ukrainian].
7. *Nakaz pro zatverdzhennya Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 11 «Zobov'yazannya», 2000* (Ministerstvo Finansiv Ukrainy) [Order on approval of the Regulation (standard) of accounting 11 "Liabilities", 2000 (Ministry of Finance of Ukraine)]. *Ofitsiyyny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>> (2021, January, 03). [in Ukrainian].
8. Veryha, Yu. A., Oryshchenko, M. M. (2011). *Rezervuvannya kapitalu: oblik, audyt ta zvitnist* [Capital reserves: accounting, auditing and reporting]. Poltava: RVV PUET. [in Ukrainian].